

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd från kvarteret Mässingen, Norrköping

Linderson, Hans

2015

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2015). *Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd från kvarteret Mässingen, Norrköping*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2015:12). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

13 februari 2015

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2015:12
Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV ARKEOLOGISKA FYND FRÅN KVARTERET MÄSSINGEN, NORRKÖPING

Uppdragsgivare: Ann-Charlott Feldt, Östergötlands museum, box 232, 58102 Linköping, 013-230386

Område: Norrköping **Prov nr:** 04945-04952 **Antal sågprov:** 8

Dendrokronologiskt objekt: Grundvirke från byggnader från kvarteret Mässingen samt intilliggande Rodgagatan.

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr : *=hus201	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Trädets egenålder, uppskattning ± 10 år
04945	PD5487*	Tall	41	Nära W	1620	1623 ± 3	60
04946	PD5488*	Asp	9	B	Ej datering	-	20
04947	PD7248	Tall	65	Sp c30 Ej W	1601	1616 ± 15	90
04948	PD7249	Tall	33	Sp>33, W		-	50
04949	PD8031	Tall	152	Sp=64, W	1617	V 1617/18	170
04950	PD8035	Tall	53	Sp=38, W	1634	V1634/35	70
04951	PD8976	Tall	111	Sp=64, W	1636	V1636/36	130
04952	PD9279*	Tall	111	Sp=33, Ej W	Ej datering	-	170

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Enligt provtagningslistan har samtliga prover olika kontexter. Dendrokronologiskt har prov 04947 och 04949 samt 04950 och 04951 var för sig stor samhörighet. Alla fyra proverna går att korsdatera så att de bedöms vara hämtade från ett relativt gemensamt område, mest troligt södra Östergötland. Prov 04949 har sannolikt samma källort men med sin korta tidsserie är svår att proveniensbestämma.

Prov 04952, golvbräda från hus 201, är helt avvikande från den övriga dendrokronologiska provgruppen, det bästa dateringsförslaget, det vill säga inte en säker datering, är att årsring 111 motsvarar året 1274, fällningstiden skulle i så fall inträffat i slutet av 1200-talet och måste rimligen vara återanvänd.

Prov 04946, är en asp med nio årsringar och är inte möjlig att datera.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger markeras veduttag för C14-analys och indikeras av beräknad egenålder, provets antal år till yttersta/yngsta (Y) årsring i trädet. Denna kan bli exakt (mittvärdet för vanligtvis 5-10 årsringar) för dendrokronologiska prover med van eller bark.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

---